

Diskors Ftuħ tas-Sena Forensi 1 ta' Ottubru 2018

Eċċellenza, Onorevoli Ministru, Onorevoli Kap tal-Oppozizzjoni, sinjuri Avukati u Prokuraturi Legali, Sur President tal-Kamra tal-Avukati,

L-ewwelnett niringrazzja lil President tal-Kamra tal-Avukati għad-diskors tiegħu, bħas-soltu mimli kontenut ta' min jixtarr.

Kif tafu dan huwa l-ewwel minn żewg diskorsi li (dejjem jekk Alla jrid) se jkollu opportunita' li nagħmel fil-ftuħ tas-sena forensi. Kuntrarjament għas-soltu, se nibda u mhux intemm id-diskors bir-ringrazzjamenti. Dan għaliex kif ukoll tafu, jien ħadt din il-ħatra f' April li għadda u għalkemm ili nservi ta' Imħallef għal ħmistax il-sena, ma kontx inkun nista' nibda bil-ħidma tiegħi b' mod immedjat u spedittiv kieku ma sibtx l-għajnuna tal-kollegi kollha tiegħi b' mod speċjali dawk illi jservu miegħi fil-Qorti Kostituzzjonali u il-Qorti tal-Appell (Civili u Kriminali). Lil dawn allura niringrazzjahom minn qalbi. Bis-saħħa ta' din l-għajnuna kbira, stajna inkomplu bil-ħidma tagħna bl-inqas interruzzjoni possibli għaliex huwa naturali li bidla fl-ogħla kariga tal-Qorti kellha tinterrompi xi ftit ix-xogħol f'dawk l-Awli, anke għaliex per eżempju ma tistax issir trattazzjoni quddiem Qorti komposta mod u imbagħad tingħata s-sentenza meta l-Qorti tkun komposta mod ieħor.

L-irtirar imminenti ta' Imħallef u dak tal-istess Prim Imħallef Camilleri (li min hawn niringrazzja tax-xogħol li għamel tul il-kariga tiegħu) għab miegħu il-ħatra ta' tlett Imħallfin godda u tlett Maġistrati godda. Dan għab miegħu bdil tad-doveri illi ukoll jtellf xi ftit l-andament tax-xogħol. Kien tajjeb li għall-irtirar prossimu tal-Imħallef Tonio Mizzi (li ukoll niringrazzja minn issa għax xogħol illi għamel tul it-tletin sena li serva bħala gudikant) inħatar minn qabel Imħallef oħra minfloku għax dan għen biex ix-xogħol fl-Awli Kriminali baqa' għaddej. Kien ta' vantaġġ li t-tlett Imħallfin il-godda kienu kollha Maġistrati; naturalment dan iffacilita' t-transizzjoni tagħhom minn Qorti għal oħra.

It-tlieta bdew jaħdmu minnufih u ta' min jgħid li permezz ta' dawn il-ħatriet, issa għandha tlett Imħallfin iservu fil-Qorti tal-Familja; dan il-bzonn kien ilu hafna jinħass u kont inħossu jiena stess meta kont iservi f dik il-Qorti għal aktar minn tmien snin.

Il-Maġistrati l-godda ukoll bdew jaħdmu tista' tgħid minnufih għax kif għedt fid-diskors qasir tiegħi fl-ewwel seduta illi ippresedejt fil-Qorti tal-Appell, ma għandniex hin x'naħlu. Dan avolja inħatru fil-bidu tas-sajf. Il-Qorti tal-Maġistrati hija qorti li fiha jsir hafna u hafna xogħol u minn hawn niringrazzja lill-Maġistrati kollha għall ħidma tagħhom. Dawn ma jieqfux iżommu seduti u inkjesti anke fix-xhur tas-sajf (kontrarjament għal kif jaħsbu hafna nies) u għaliya personalment kienet u għadha ta' sfida kbira għaliya biex nassenjalhom id-doveri. Naf li kollha magħfusin hafna u fil-fehma tiegħi hemm il-bzonn ta' zieda fl-għadd tagħhom biex uħud minnhom li forsi huma magħfusin aktar minn oħrajn ikollhom ftit tan-nifs. *Detto questo*, kif jgħidu t-taljani, naf li kull meta jkun hemm zieda fil-gudikatura, ifisser uġiġh ta' ras għall amministrazzjoni tal-Qorti li trid tipprovdi lil gudikant il-gdid b' uffiċju u staff; haġa mhux dejjem faċli minkejja t-tkabbir tal-Qorti fejn illum l-Imħallfin kollha għandhom uffiċini adegwati fi Triq id-dejqa u dan ħalla spazju għall Maġistrati fil-bini tal-Qorti – naf pero' xorta waħda li kien hemm diffikolta' notevoli biex jinstabu uffiċini għal dawk li inħatru f' Ġunju li għadda. Anke l-kwistjoni tal-istaff, senjatement tad-deputati, hija serja u għalkemm għada kif ħarġet sejha għall impjeg tagħhom ma kienx hemm xi rispons qawwi. Dan jista' ġej mill-fatt li jeżistu opportunitajiet band' oħra li huma aktar attraenti għal zghazagh b'ċertu kwalifiki.

Aċċennajt għall assenjazzjoni tad-doveri u mill-esperjenza qasira tiegħi bħala Prim Imħallef nista' ngħid li din hija waħda mill-aktar kompiti diffiċli u ta' uġiġh ta' ras għal min ikollu din il-kariga. Impossibbli tikkuntenta lil kulħadd u dejjem żammejt f' moħħi (kif ċert li għamlu l-predeċessuri tiegħi minn meta din

ir-responsabilita' ingħatat lill Prim Imħallef) l-aħjar interessi tal-Qrati u tal-gustizzja biex il-ħidma issir bl-aħjar mod possibbli. Din l-istess responsabilita' hija aktar diffiċli fejn jirrigwardja l-Maġistratura għaliex hu aktar diffiċli u komplikat li jkun assessjat id-diffikolta' u l-impenn ta' assenjazzjoni partikolari. Iffacċajna problema oħra l-emendi sostanzjali li saru fl-ambitu tal-ligi tal-vjolenza domestika li wasslet biex tista' tgħid kull ferita fuq il-persuna (anke mhux riżultanti mill-hekk imsejja vjolenza domestika għaliex diffiċli ħafna issir distinzjoni mill-ligi) twassal għal kumpilazzjonijiet li kienu se jiġġamjaw il-Qrati tal-Maġistrati. Fuq dan l-aspett kif ukoll għal kwistjonijiet oħra niringrazzja minn qalbi lil Maġistrat Audrey Demicoli li ħtart Senior Magistrate wara l-elevazzjoni tal-Maġistrat Vella, u Maġistrati oħra ta' esperjenza li tawni daqqa t' id importanti biex stajt nieħu ċerti deċiżjonijiet. Kif kulhadd żgur jaf imbagħad f din l-aħħar sena kienet żdiedet il-kumplikazzjoni kbira ta' għadd ta' inkjesti diffiċli u illi jirrikjedu żmien u hin. Dan kien ta' ostakolu notevoli għall-Maġistrati konċernati li kellhom jibqgħu għaddejjin xorta waħda bix-xogħol normali tagħhom.

Niringrazzja ukoll lill-membri tal-kumitat tal-assoċjazzjoni tagħna (tal-gudikanti) u lill-Ministru għall-ftehim dwar il-kondizzjonijiet tagħna li wara ħafna snin wassal biex dawn il-kondizzjonijiet ikunu denji tal-kariga mimlija responsabilitajiet tagħna.

Inhoss li bil-fors għandi ngħid xi haġa dwar ċertu diskors li ġieli sar wara ħatriet ta' xi membri tal-gudikatura. Għal mijiet ta' snin dawn kienu jsiru direttament mill-eskuttiv. Sa ffit deċenji ilu kienu jsir direttament minn Gvernatur barrani u wara mill-Gvern Malti (kull meta kellna). Adirittura sal-aħħar kostituzzjoni ta' qabel l-Indipendenza, dik tal-1961 kien il-ħsieb tal-Gvern Inġliż li dan il-poter jibqa' f idejn il-Gvernatur u waħda mill-kundizzjonijiet li l-Prim Ministru Borg Olivier għustament insista fuqha qabel ma ħa l-gurament tal-ħatra kienet li jkun hu li jaħtar il-membri tal-Ġudikatura.

Mill-1962 allura baqgħu isiru mill-Gvern Malti. Fl-2016 dahlet emenda fil-liġi b'mod li għalkemm finalment id-deċiżjoni tkun tal-Gvern tal-ġurnata kull haġra trid tkun apporovata mill-hekk imsejja Judicial Appointments Committee, presedut mill-Prim Imħallef u li jikkonsisti ukoll mill-President tal-Kamra tal-Avukati, l-Ombudsman, l-Accountant General u l-Avukat Ġenerali, bid-direttur tal-Qrati Segretarju.

Dan kien titjib fuq qabel u tajjeb li jkun jeżisti dan l-għarbiel. Forsi pero' tajjeb li wieħed jibda' jaħseb kif dan il-mekkanizmu jista' jitjeb għax gie li insibu ruħna f' sitwazzjoni li għalkemm l-applikant ma jkollu xejn f'haġtu ċensurabbli, il-Kumitat imsemmi isibha diffiċli li jirrakkomanda l-hatra minhabba raġunijiet oħra li mhux se noqgħod ingib eżempji hawnhekk. Huwa evidenti ukoll li f'ċerti perjodi ikollna numru imdaqqas ta' applikanti validi iżda aħna ma nistgħux nagħmlu gradwatorji għas-sempliċi raġuni li ma jsirx konkors iżda għarbiel – ngħidu biss jekk għandniex oġġezzjoni li l-applikant jinhatar. Nifhem li huwa diffiċli li tinstab soluzzjoni għal din il-problema għaliex il-ħtieġa li jinhatru l-Maġistrati u l-Imħallfin tvarja minn zmien għal zmien. Nemmen iżda, li tista' tinstab soluzzjoni biex il-mekkanizmu jaħdem aħjar.

Irrid pero' ngħaddi kumment fuq dawk li jhobbu jikkummentaw fuq il-mezzi soċjali kull meta jinhatar ġudikant. Sinjuri, aħna lkoll meta ninhatru, nieħdu ġurament li permezz tiegħu inwegħdu l-lejalta tagħna lejn ir-Repubblika u l-poplu ta' Malta. Jien ċert li kull wieħed u waħda minnha haġu dan il-ġurament bl-akbar serjeta' kif jixraqlu. Darba li nieħdu dan il-ġurament, aħna assikurati mill-indipendenza mill-mod kif niġġudikaw u niddeciedu l-kawzi u ma jista' jkollna ebda pressjoni fuqna fir-rigward. Ma għandix għalfejn nenfasizza l-importanza li l-ġudikanti jeserċitaw il-funzjoni tagħhom bl-akbar serenita' L-aqwa prova tal-indipendenza tal-Ġudikatura f' pajjizna kien taha l-Imħallef Montanaro Gauci meta fl-eqqel tal-gwerra iddecida l-kawża tal-internati Maltin

kontra l-stess Gvern Inqliż li seta' dak iż-żmien anke jinterna lilu – u bħal dak il-kaz kellna oħrajn inqas mfakkra.

Nista' ngħid għalija personali li ili ħmistax il-sena Imħallef u qatt ma kelli xi pressjoni f dan is-sens. Inżid ngħid ukoll li għandi fiduċja assoluta fil-kollegi tiegħi li qed taraw quddiemkom u anke dawk li għal raġunijiet validi mhumiex hawn illum. Kien hemm b' sens dispregġjativ b'reazzjoni għal deċiżjoni li kienet ittiehdet mill-Qrati tagħna, qal li jaf bil-limitazzjonijiet tal-Ġudikatura Maltija. Limitazzjonijiet għandna bħal ma għandu kulhadd, la aħna robots u lanqas ma għandna doti supranaturali imma ngħidha b'wiċċi minn quddiem li l-ġudikatura Maltija ma hijiex inferjuri għal ebda ġudikatura fid-dinja u dan ikkonfermajtu meta kelli l-opportunita' niltaqa' ma' Imħallfin oħra barranin. Ma jfissirx li d-deċiżjonijiet tagħna ma jistgħux ikunu kritikati imma din il-kritika trid issir b'sens u b'ċertu għarfien tal-prinċipji bażiċi tal-ġustizzja. Pero' hemm bzonn ukoll li tkun xi tkun id-deċiżjoni finali, din tkun aċċettata bħal finali minn kulhadd, l-istess bħad-deċiżjonijiet li jieħu r-referee f'logħba futbol anke jekk jirrizulta li kien żbaljat, għas-semplici raġuni li l-aktar haġa importanti f kull sistema legali hija ċ-ċertezza u din toħrog biss minn aċċettazzjoni ta' deċiżjoni finali; għalhekk il-prinċipju ta' res judicata jorbot lil kulhadd, anke lil ġudikant innifsu li ma jistax jerġa' jiftaħ każ li jkun legalment magħluq.

Dan li għadni kif għedt japplika naturalment anke għall-avukati. Kif tafu jien kont President tal-Kamra tal-Avukati qabel sirt Imħallef u dak iż-żmien ukoll konna qed nitolbu li issir l-hekk imsejjha Lawyers Act. F'dan ir-rigward inħoss li għandi nesprimi d-diżappunt tiegħi mill-mod kif numru zgħir ta' Avukati jagħmlu minn kollox biex vertenza ma tintemm qatt anke wara s-sentenza finali tal-Qorti tal-Appell. Dan l-aħħar saret moda li wara deċiżjoni finali ċerti drabi wara ħafna snin , l-Avukat tal-parti telliefa, l-ewwel jitlob is-smiegħ mill-ġdid

tal-kawża (ritrattazzjoni); meta din it-talba tiġi rifjutata, f'daqqa waħda l-Avukat jirrealizza li ma kellux smiegħ xieraq u jipproponi kawża kostituzzjonali;

jitlifha u jerga' jappella u jekk jerga' jitlifha jkollu anke t-temenza li jappella quddiem il-Qorti Ewropeja. Jiddispjacini ngħid li dan ma hux attegġjament serju ta' professjonist. Meta jsir dan ikun qed jikkawza ħsara lil kontro parti li iddum aktar snin tistenna ġustizzja barra li taħli l-ħin tal-Qorti u minħabba f'hekk kawżi oħra jibqgħu lura fil-lista ta' smiegħ. Fil-fehma tiegħi u naħseb ta' ħafna tali attegġjament ikun jisthoqqlu sospensjoni tal-warrant ta' Avukat kif jiġri f' ħafna pajjiżi oħra ċivilzzati u serji.

Semmejt fil-bidu tad-diskors tiegħi li se jkolli biss zewg opportunitajiet biex nagħmel dan id-diskors tal-bidu tas-sena Forensi u dan iġibni għal kwistjoni oħra. Jekk għoddejt tajjeb sa tlett snin oħra ċirca, disa' membri illi illum jiformaw il-bank tal-ġudikatura se jtemmu il-karriera tagħhom bl-eta'. Naħseb li dan se jkun l-akbar tibdil li qatt sar f' daqqa fil-Ġudikatura. Ha ngħidha mill-ewwel ; hadd minnha ma huwa indispensabbli. Kif darba qal il-General Charles De Gaulle, iċ-ċimiterji mimlija b'nies indispensabbli. Madankollu tajjeb li jkun hemm pjan minn issa biex dan it-tibdil ikun maħsub minn qabel u mhux jiġri kif ġara ħafna drabi li jispickaw ġudikanti u ikun hemm dewmien biex jinħatru oħrajn minflokhom. Naf li ġieli sar xi diskors biex l-eta' tal-irtirar togħla xi ftit u dan iservi biex għall inqas ma nitilfux il-kontribut ta' nies li jkunu għadhom jifilħu għax-xogħol u jagħtu servizz tajjeb. Dan jista' iservi ukoll biex ikun jista' jsir pjan aktar fit-tul għas-sostituzzjoni ta' min jiritra. Naturalment emenda simili teħtieġ l-approvazzjoni ta' zewg terzi tal-Kamra tar-Rapreżentanti.

L-aħħar sugġeriment se nagħmlu fir-rigward tal-Qorti t' Għawdex. Kelli x-xorti inżur il-Qorti ftit ġimghat wara l-ħatra tiegħi fejn kelli laqgħa sabiha mill-istaff u l-Avukati li jipprattikkaw hemmhekk. Ghalkemm l-ambjenti li jagħtu għall-

Qorti ma jistgħux ikunu isbaħ fic-Cittadella, huwa evidenti illi l-aċċess għalih huwa diffiċli għal nies anzjani u oħrajn b'disabilita'.

Oltre dan għol-Qorti innifsu f'partijiet minnu hemm umdita' li żgur mhijiex konduċenti biex l-impjegati jaħdmu fis-serenita'. Naf li hemm pjan biex il-Qorti ta' Għawdex jiċċaqtaq għal x'imkien ieħor, aktar modern u li jkun aktar konformi mal-esiġenzi tal-llum. Nispera għalhekk li dawn il-pjani jibqgħu għaddejjin kemm jista' jkun malajr.

Nagħlaq billi nawgura lil kulhadd presenti u mhux, sena ta' hidma biex kemm jista' jkun nagħmlu għustizzja malajr u fl-interess ta' min ikollu l-għatx għaliha.

Nirringrazzjakom.